

Fővárosi Ítéltábla
5.Pf.20.417/2020/4/II.

A Fővárosi Ítéltábla a Bihari Ügyvédi Iroda (ügyintéző: dr. Bihari Krisztina ügyvéd) által képviselt felperes neve (**felperes címe**) felperesnek - a Nagy és Kiss Ügyvédi Iroda (ügyintéző: dr. Nagy Szilárd ügyvéd) által képviselt alperes neve (**alperes címe**) alperes ellen szerződés érvénytelenségének megállapítása iránt indult perében a Fővárosi Törvényszék 2020. március 13. napján meghozott 11.G.41.329/2018/33-II. számú ítélete ellen a felperes részéről 34. sorszámon előterjesztett fellebbezés folytán meghozta a következő

í t é l e t e t :

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét megváltoztatja és kötelezi az alperest, hogy fizessen meg 15 napon belül a felperesnek 1.135.624 (egymillió-százharmincötezer-hatszázhuszonnégy) forintot.

Kötelezi a felperest, hogy rójon le 8 napon belül leletezés terhével 38.700 (harmincnolcezer-hétszáz) forint hiányzó kereseti és fellebbezési illetéket.

A felperest a terhére megállapított elsőfokú perköltség térítése alól mentesíti és az alperest kötelezi, hogy fizessen meg 15 napon belül a felperesnek 230.880 (kétszázharmincezer-nyolcszáznyolcvan) forint együttes első- és másodfokú perköltséget.

Az ítélet ellen fellebbezésnek nincs helye.

I n d o k o l á s

A felperes keresetével az alperes jogelődjével 2008. július 15-én megkötött svájci frank alapú gépjárművásárlási-célú kölcsönszerződés árfolyamkockázat viselését a felperesre hárító feltétele - megjelölése szerint az egyedi szerződés 7. pontja és az Üzletszabályzat 18.3.4. pontjában foglalt feltétele - tisztességtelenségen alapuló érvénytelenségének megállapítását kérte az erről szóló tájékoztatás elégtelenségére hivatkozva, jogkövetkezményként a szerződés érvényessé nyilvánítását és az alperes 836.596 forint megfizetésére kötelezését kérte.

Az alperes ellenkérelme a kereset elutasítására és a felperes perköltségben marasztalására irányult, mert szerinte az szerződésben foglalt tájékoztatás alapján világos és egyértelmű kellett legyen a felperes számára, hogy az árfolyamváltozásból eredő fizetési kötelezettség korlátozás nélkül őt terheli.

Az elsőfokú bíróság ítéletével a keresetet elutasította és kötelezte a felperest az alperesnek 15 napon belül 169.545 forint perköltség megfizetésére.

Az ítélet indokolása szerint a szerződés felperes által megjelölt rendelkezése, az egyedi szerződés 7. pontja és az Üzletszabályzat 18.3.4. pontjában foglalt feltétele nem minősülhet tisztességtelennek, mert nem állapít meg jogokat vagy kötelezettségeket a felek számára, csupán az alperes jogelődjének egyoldalú tájékoztató nyilatkozatát tartalmazza. A tájékoztatás a 2/2014. Polgári Jogegységi határozatban, valamint az Európai Unió Bírósága (a továbbiakban: EUB) C-26/13. számú „Kásler” ítéletében, C-186/16. számú „Andriciuc és társai” ítéletében, valamint a C-51/17. számú „Ilyés” ítélet 73-75. pontjaiban és 78. pontjában, továbbá a C-227/18. számú végzésben foglalt követelményeknek megfelel. Az alperes jogelődje kifejezetten felhívta a figyelmet arra, hogy az árfolyamváltozás jelentős kockázatot jelent, mert a törlesztőrészlet forintban fizetendő összege az árfolyam alakulásától függően változhat és a forint leértékelődése nemcsak az esedékes törlesztőrészlet, hanem a teljes hátralévő tőketartozás növekedését is eredményezi. A tájékoztatás felhívja a figyelmet az árfolyamváltozás kockázatának fennállására, tartalmazza annak ismertetését, kiterjed a forint leértékelődésének lehetőségére, valamint a kockázatnak a felperes kölcsönszerződésből eredő fizetési kötelezettségére gyakorolt hatására. Ennek alapján az átlagfogyasztó mércéjén keresztül megítélt felperes nem feltételezhette alappal, hogy az árfolyamváltozás kockázata nem valós, vagy az őt csak korlátozott mértékben terheli. A szerződéstől eltérő tartalmú tájékoztatás adását a felperes nem bizonyította, ezért a világosság és érthetőség hiánya, illetve félrevezető tartalma nem alapozza meg az árfolyamváltozás kockázatát korlátozás nélkül a felperesre hárító szerződési feltételek tisztességtelenségét.

Az elsőfokú bíróság szerint a tisztességtelenség akkor sem lenne megállapítható, ha a tájékoztatás nem lenne világos és érthető, mert az Üzletszabályzat 18.3.3. pontja lehetővé tette a felperes számára, hogy tartozásának forintra váltásával a kölcsön futamideje alatt bármikor, a jövőre nézve megszüntesse az árfolyamváltozásból származó kockázatot, annak rá nézve hátrányos következményeit és ezzel olyan helyzetbe kerüljön, mintha forint alapú szerződést kötött volna. A konvertálást lehetővé tevő szerződési feltétel megfelelően ellensúlyozza az árfolyamkockázatot korlátozás nélkül a felperesre hárító szerződési kikötéseket, mert lehetővé teszi az árfolyam kedvezőtlen változásával járó érdeksérelem elhárítását és az ez által megbomlott érdekegyensúly helyreállítását. Ezért az átváltást lehetővé tevő szerződési feltétel mellett az egyensúlytalan helyzet nem állapítható meg, így a korlátlan kockázatviselési kötelezettséget előíró szerződési feltétel a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: Ptk.) 209. § (1) bekezdése alapján nem minősül tisztességtelennek.

A felperes az ítélet elleni módosított fellebbezésében elsődlegesen kérte az elsőfokú ítélet megváltoztatását, a szerződés 7. pontja és az Üzletszabályzat 18.3.4. pontja érvénytelenségének megállapítását és az alperes 836.596 forint megfizetésére kötelezését, másodlagosnak nevezett fellebbezési kérelme az alperes 1.142.824 forint megfizetésére kötelezésére, míg harmadlagosnak nevezett fellebbezési kérelme az elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezésére irányult. Álláspontja szerint az elsőfokú bíróság téves jogi következtetéssel minősítette a tájékoztatást megfelelőnek. Az alperes jogelődje a szerződés 7. pontjában csupán általános tartalmú tájékoztatást adott, ami alakilag ugyan megfelel az 1996. évi CXII. törvény 203. § (6) és (7) bekezdésének, de nem elégíti ki a tájékoztatással szemben támasztott, a 2/2014. számú Polgári Jogegységi határozatban és az EUB nemzeti bíróságok számára kötelező előzetes döntéshozatali ítéleteiben foglalt követelményeket. Az elsőfokú bíróság a szerződési feltételnek abból nem következő mögöttes tartalmat tulajdonított, miközben a Ptk. 207. §-a alapján egy átlagos fogyasztó számára a szavak általánosan elfogadott jelentése szerint nem derül ki, hogy az árfolyam-különbözet fizetési kötelezettség kizárólag és felső határ nélkül őt terheli. Adott esetben a tájékoztatás nem felel meg az EUB C-51/17. számú „Ilyés” ítélete 74., 75. és 78. pontjaiban felállított követelményeknek, mert nem tartalmazza a forint súlyos

leértékelődésének és a külföldi kamatlábak emelkedésének a törlesztőrészletekre gyakorolt hatását és azt, hogy emiatt a felperes számára gazdaságilag nehezen viselhetővé válhat a szerződés teljesítése, ezért képtelen volt felismerni és értékelni a forint leértékelődésének gazdasági következményeit, a pénzügyi kötelezettségei teljesíthetőségére gyakorolt hatását. Ráadásul az EUB említett ítéletének 76. pontjában foglaltakhoz képest nem kellő időben kapta meg a szerződést, így nem volt lehetősége a kockázat értékelésére és annak átgondolására, hogy az adott feltételekkel kíván-e szerződni. A tájékoztatás nem elégíti ki az EUB C-26/13. számú „Kásler” ítélet 39. és 40. pontjában, a C-186/16. számú „Andriuc és társai” ítélet rendelkező rész 2. pontjában, továbbá a C-227/18. számú „VE” ítéletben foglalt követelményeket sem. Állította, hogy az alperes jogelődjének szerződéskötés során eljáró képviselője a szerződésben írt fokozott kockázattól eltérő tartalmú szóbeli tájékoztatást adott azzal a közlésével, hogy az elmúlt években nem volt nagy árfolyammozgás. Erre tekintettel nem került olyan helyzetbe, hogy megalapozottan tudjon dönteni az árfolyamkockázat és az azzal járó szerződéses kötelezettségvállalás tekintetében.

Másodlagos fellebbezési kérelme azon alapult, hogy az adott szerződésben a kockázat a futamidő útján korlátozott volt, maximum 12 havi törlesztőrészletnek megfelelő összegű, számítása szerint 338.880 forint fizetési kötelezettsége lehetett ezen a címen a felperesnek, s miután az alperes nyilatkozata szerint 1.481.704 forintot fizetett meg árfolyam-különbözet címén, az alperes a túlfizetés visszatérítésére köteles.

A hatályon kívül helyezés iránti kérelmét arra alapította, hogy az elsőfokú bíróság azzal, hogy a perbeli szerződést kölcsönszerződésnek minősítette, a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: Pp.) 213. §-át megsértve nem bírálta el a keresetet, mert nem a Ptk. 522. §-a alapján hozott ítéletet.

Az alperes fellebbezési ellenkérelme az elsőfokú ítélet helybenhagyására és a felperes másodfokú perköltségben marasztalására irányult, utalva a döntés helyes indokaira. Az elsőfokú eljárásban előadott érveit fenntartva kiemelte, hogy a jogelődje által adott tájékoztatás megfelel a 2/2014. évi Polgári Jogegységi határozatban és az Európai Unió Bírósága ítélezési gyakorlatában felállított követelményeknek. Hangsúlyozta, hogy a C-227/18. számú „VE” ítéletben a jogelődje által alkalmazott azonos tartalmú szerződési feltételt az EUB az uniós joggal összeegyeztethetőnek találta. A Fővárosi Ítéltábla a 4.Pf.20.176/2020/6. számú ítéletében azonos tartalmú szerződési feltételt az árfolyamkockázatot korlátlanul a fogyasztóra hárító rendelkezésnek minősített, amit azért nem talált tisztességtelennek, mert az adósnak módjában állt a forintosítás kezdeményezésével a hátrányos következményeket a jövőre nézve elhárítani.

A Fővárosi Ítéltábla teljes terjedelmében bírálta felül az elsőfokú bíróság ítéletét, mert annak nem volt fellebbezés hiányában első fokon jogerőre emelkedett rendelkezése [Pp. 228. § (4) bekezdés].

Az ítéltábla a felperes fellebbezését alaposnak találta.

A fellebbezésben hivatkozott körben az elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezését a Pp. 252. § (2) bekezdése alapján indokoltá tévő lényeges eljárási szabálysértést nem lehetett megállapítani. A felperes alaptalanul sérelmezte fellebbezésében, hogy az elsőfokú bíróság a Pp. 213. §-át megsértette azzal, hogy a perbeli szerződést az elnevezésével ellentétben - egyébként helyesen - kölcsönszerződésnek minősítette, hiszen a bíróság által szabadon alkalmazható anyagi jogi jogszabály, hogy a szerződéseket nem az elnevezésük, hanem a tartalmuk alapján kell minősíteni, a perbeli hitelszerződésnek nevezett szerződés pedig a tartalma szerint a Ptk. 523. §-a szerinti kölcsönszerződésnek minősül.

Az ítélet tábla kiemeli, hogy a kereset másodfokú eljárásban való felemelésének ugyan nincs eljárásjogi akadálya, a felperes másodfokú tárgyaláson pontosított kereseti kérelmét azonban a tartalma szerint nem lehetett vagylagos kereseti kérelemként értékelni, hanem egyetlen, vagylagos jogalapon, illetve jogcímen előterjesztett kérelemként, ugyanis olyan vagylagos kereseti kérelem nem lehetséges, amelynél az elsődleges kereset marasztalásának összege alacsonyabb, mint a másodlagos kereseté. Tehát adott esetben a magasabb marasztalási összeget kellett figyelembe venni és úgy kellett tekinteni, hogy a felperes elsődlegesen az árfolyamkockázatra vonatkozó feltétel tisztességtelensége miatt, másodlagosan pedig a korlátozott kockázat ellenére magasabb összegben megfizetett teljesítés visszatérítéseként érvényesíti igényét.

Az ügy érdemét tekintve a felperes fellebbezését az alábbiak szerint találta alaposnak az ítélet tábla. Az elsőfokú bíróság a tényállást helyesen állapította meg, azt azonban annyiban kell pontosítani, illetve kiegészíteni, hogy az Üzletszabályzat 18.3.3. pontja nem az elsőfokú ítélet tényállásában rögzített rendelkezést tartalmazza, miszerint „Amennyiben a változások következtében a futamidő elérte a maximális futamidőt...” hanem azt, hogy amennyiben a kamatváltozások következtében a futamidő elérte a maximális futamidőt és az utolsó törlesztőrészlet összege elérte az induló törlesztőrészlet nagyságát, az árfolyamkülönbözet elszámolása mindaddig a hátralévő törlesztőrészletek változását eredményezi, ameddig a törlesztőrészletek összege az eredeti törlesztőrészlet alá nem csökken. A kamatváltozásról pedig az Üzletszabályzat 17. pontja rendelkezik, amiből egyértelműen kiderül, hogy a kamatváltozás az egyoldalú módosítási jog gyakorlásának a következménye lehetett, amely egyoldalú módosítási jogra a 2014. évi XXXVIII. törvény (a továbbiakban: DH1 törvény) 4. §-ával felállított tisztességtelenség vélelmét az alperes jogelődjének perben sem sikerült megdöntenie. A felperes ténylegesen 1.481.704 forintot fizetett az alperes számára árfolyam-különbözet címén és időközben a szerződésből származó teljes tartozását kiegyenlítette. Egyébként az elsőfokú bíróság a tényállást helyesen állapította meg, a pontosított tényállás mellett az elsőfokú bíróság döntésével az ítélet tábla az alábbi okból nem értett egyet.

Az ítélet tábla abból indult ki, hogy az árfolyamkockázatot telepítő és a felperes által ténylegesen támadott szerződési feltétel a perbeli szerződés 6. pontjának utolsó mondatában foglalt szövegrész, miszerint: „Jelen szerződés tekintetében a ... Bank Nyrt. bázisárfolyama a ... Bank Nyrt. számlakonverziós vételi árfolyam, a ... Bank Nyrt. aktuális árfolyama a ... Bank Nyrt. számlakonverziós eladási árfolyam.” Amint azt az elsőfokú bíróság helyesen állapította meg, a szerződés 7. pontjában írt és az Üzletszabályzat 18.3.4. pontjában lényeges eltérés nélkül csak megismételt tájékoztatásból önmagában semmilyen kockázatviselési kötelezettség nem keletkezik, e tájékoztatás a perbeli tényállás mellett a szerződésben foglalt jogokra és kötelezettségekre nem vonatkozott, ekként a tisztességtelen szerződési feltétel Ptk. 209. § (1) bekezdésében meghatározott fogalmából következően tisztességtelen sem lehet, azonban a kölcsönszerződésben vállalt kötelezettség mibenlétének és terjedelmének az értelmezése szempontjából a Ptk. 207. § (1) bekezdésére tekintettel nem hagyható figyelmen kívül.

Az ítélet tábla az árfolyamkockázat viselését előíró szerződési feltétel tisztességtelenségének vizsgálata körében abból indult ki, hogy a szerződési feltétel tisztességtelenségét az uniós jog alkalmazása mellett kell megítélni, amely uniós jog a Lisszaboni Szerződést jóváhagyó kormányközi konferencia Záróokmányának 17. számú mellékletében vállaltak szerint elsőbbséget élvez minden tagállamban. Ebből következően a nemzeti, adott esetben a 93/13/EGK irányelv átültetéséről gondoskodó jogszabályokat az EUB C-14/83. számú „Sabine von Colson” ítéletében kifejtettek szerint a bíróságok az irányelv szövegének és céljának megfelelően kötelesek értelmezni. Az irányelvet az Európai Unió Bírósága értelmezheti, és az értelmezés tárgyában meghozott EUB

ítéletek - ahogy az a C-92/11. számú „RWE” ítélet 58. pontjából egyértelműen kitűnik - mintegy jogegységi határozat jellegével kötelezőek a nemzeti bíróságok számára, amelyeket a nemzeti bíróságoknak minden ügyben alkalmazniuk kell úgy, ahogy az uniós jogot kezdettől fogva értelmezni és alkalmazni kellett volna. A nemzeti bíróságoknak az EUB ítéleteiből levonható tartalommal kell tehát az uniós jogot alkalmazni, aminek során az EUB ítéletek autonóm értelmezésére jogosultak. Az ítélőtábla az EUB ítéleteinek értelmezésénél az Európai Unió Bizottságának „A fogyasztókkal kötött szerződésekben alkalmazott tisztességtelen feltételekről szóló, 1993. április 5-i 93/13/EGK tanácsi irányelv értelmezésére és alkalmazására vonatkozó iránymutatásról” közzétett közleményében (Európai Unió Hivatalos Lapja 62. évfolyam; 2019/C 323/04) foglaltakat tekintette irányadónak.

Mindenekelőtt azt a kérdést kellett megválaszolni, hogy milyen okból minősülhet az árfolyamkockázatot a fogyasztóra telepítő szerződési feltétel tisztességtelennek, amire vonatkozó következtetést a később hatályba lépett, de ugyancsak az uniós jog részét képező 2014/17/ EU irányelvből (a továbbiakban: Irányelv) lehet levonni, amely egyebek között éppen a deviza alapú kölcsönszerződésekkel összefüggő, a pénzügyi világválság hatása során észlelt problémák miatt született. Az Irányelv (4) preambulum-bekezdésében maga az uniós jogalkotó rögzíti, hogy az egyebek közt piaci és szabályozási hiányosságokból adódó problémák egy része a deviza alapú hitelekkel érintette, amelyeket a fogyasztók azért vettek fel az adott pénznemben, hogy kihasználják a kínált hitelkamatláb előnyeit, anélkül azonban, hogy megfelelő információval rendelkeztek volna a kapcsolódó árfolyamkockázatról, illetve pontosan megértették volna azt. A (30) preambulum bekezdés szerint, mivel a külföldi pénznemben történő hitelfelvétel jelentős kockázatokkal jár, olyan intézkedésekről kell rendelkezni, amelyek biztosítják egyrészt azt, hogy a fogyasztók tisztában legyenek az általuk vállalt kockázatokkal, másrészt pedig azt, hogy a fogyasztóknak a hitel futamideje alatt lehetőségük legyen az árfolyamkockázatnak való kitettségük korlátozására. Az Irányelv tételes rendelkezéseiből, a 23. cikkéből az derül ki, hogy amennyiben a szerződésekben a kockázat jogszabályi rendelkezés révén eleve nem korlátozott, akkor mindenképpen kezelhetőnek kell lennie, méghozzá úgy, hogy 20%-os negatív irányú árfolyamváltozás esetén a fogyasztónak előzetes pénzügyi tájékoztatás után módjában álljon devizanemet váltani, tehát a saját keresménye szerinti devizára konvertálni a tartozását.

Mindezeknek a rendelkezéseknek azért van jelentőségük az ítélőtábla szerint, mert egyértelműen kitűnik belőlük, hogy a deviza alapú szerződésben - amely szerződésben bizonyos árfolyamkockázat viselése elkerülhetetlen - az árfolyamváltozásból adódó kockázat telepítése akkor lehet tisztességtelen, ha a kockázat eleve korlátlan vagy legalábbis az adós részéről nem korlátozható, nem kezelhető. Ha az Irányelv hatálybalépésétől 2014. március 21-től tilos az Irányelv szerint az ilyen tartalmú szerződés megkötése, akkor megalapozottan lehet következtetni arra, hogy a megelőző időszakban sem lehetett az árfolyamkockázat telepítése tisztességes, ha a pénzügyi ügy telepített kockázatot a fogyasztóra, hogy az nem volt korlátozott vagy nem tette a fogyasztó részéről korlátozhatóvá.

Ezért nem a tájékoztatás szövege, hanem a szerződés felperes kötelezettségeit meghatározó rendelkezései mentén kellett vizsgálni, hogy korlátozott és korlátozható volt-e a kockázat. Adott esetben mind a kettő megállapítható volt, ugyanis az Üzletszabályzat 18.3.3. pontjából az következik, hogy maximum egy évvel hosszabbíthatta meg a futamidőt az árfolyamkockázat viselésének a kötelezettsége. A felperes által választott konstrukció ugyanis változó futamidejű szerződés volt, ami azt jelentette, hogy a 120 hónap futamidő helyett maximum 132 hónapig kellett ugyanazt a törlesztőrészt fizetni. Az Üzletszabályzat 18.3.3. pontjából kitűnt az is, hogy a kockázatviselési kötelezettség ezzel az egy évvel hosszabbíthatja meg úgy az időtartamot, hogy az

árfolyamkockázatnak van egy maximuma, hiszen - a felperes számításától némileg eltérően - 346.080 forint (12x28.840 forint) ami a kockázat miatt ebben a konstrukcióban többletfizetési kötelezettségként felmerülhet. Az Üzletszabályzat ugyan a kamatváltozáshoz kapcsolódó futamidő módosításról is említést tesz, a 17. pontjából azonban egyértelműen kiderül, hogy a kamatváltozás az egyoldalú módosítási jog gyakorlásának a következménye lehet. Csakhogy a DH1 törvény 4. § (1) bekezdése és az erga omnes hatályú ítélet folytán az egyoldalú módosítási jog ex tunc hatállyal semmis volt és az alperesnek ex tunc hatállyal kellett ezzel a túlfizetéssel a felperes felé elszámolni. Ezért a szerződés hatálya alatt hatályba lépett DH1 törvény 4. §-a miatt eleve szóba se jöhet az egyoldalú módosítási jog eredményeként 2018 és 2019 között jogszerűen bekövetkező futamidő hosszabbodás, mert ilyen jog nem illette meg az alperest, úgy kell tekinteni, hogy kezdettől nem kötötték a feleket az egyoldalú módosítási jogra vonatkozó feltételek, így a futamidő hosszabbodás sem. A perbeli esetben tehát az egyéves futamidő hosszabbodás csak az árfolyamkockázat miatt következhetett be. Az Üzletszabályzat 18.3.3. pontját ezért csak úgy lehet érteni, hogy az árfolyamkockázat a futamidő maximum egy évvel való hosszabbodását eredményezi és a futamidő csak az árfolyamkockázat viselésének kötelezettségére visszavezethető módon növekedhet meg. A Ptk. 207. § (1) és (2) bekezdése szerint a 93/13/EKG Irányelv 5. cikkére is tekintettel, tehát csak úgy értelmezhető a perbeli konstrukció, hogy a felperes a svájci frank alapú szerződés keretében azt vállalta, hogy ha a forint a szerződéskötéshez képest leértékelődik, akkor legfeljebb egy évvel hosszabbodik a havi 28.840 forintos törlesztőrészekre vonatkozó fizetési kötelezettsége. A felperes tehát az elsőfokú bíróság álláspontjától eltérően az árfolyamkockázat tekintetében nem korlátlan fizetési kötelezettséget vállalt, hanem maximum 346.080 forint lehetett az az összeg, ami ebből adódóan terhelte.

Az tényként megállapítható, hogy az árfolyamkockázatra vonatkozó tájékoztatás inadekvát volt a futamidő hosszabbodásos adott konstrukcióhoz képest, mert a tájékoztatás azt tartalmazta, hogy a törlesztőrészlet hogyan emelkedhet, ami az adott konstrukcióban nem történhetett meg. Valójában az Üzletszabályzat félrevezető tájékoztatást tartalmaz arra nézve, hogy a törlesztőrészlet változhat, miközben a változó futamidejű konstrukcióban az nem változhat, csak a futamidő hosszabbodhat meg. A tájékoztatás önmagában az előbbiekre figyelemmel sem volt érthető, de ennek az alábbiak miatt nem is volt jelentősége.

Azt kellett ugyanis vizsgálni, hogy az említett korlátozott kockázatra vonatkozó szerződési feltétel lehet-e tisztességtelen, különös tekintettel arra, hogy - amint arra az elsőfokú bíróság is helyesen utalt - az egyoldalú módosítási jog is megillette a felperest. Adott esetben a Ptk. 209. § (5) bekezdését kell alkalmazni, ami szerint a szerződés főtárgyát, a főszolgáltatást megállapító feltétel tisztességtelensége nem vizsgálható, feltéve, ha az ilyen feltétel világos és érthető. Ebből a contrario az következik, hogy ha nem világos és érthető, akkor is vizsgálni kell a tisztességtelenséget. Önmagában az egyértelműség hiánya nem vezethet a tisztességtelenség megállapítására, csak megalapozhatja az adott esetben korlátozott kockázatra vonatkozó, így főtárgynak minősülő feltétel tisztességtelenségének vizsgálatát (említett közlemény 3.4.6. pontja és az EUB hivatkozásként megjelölt C-421/14. „Banco Primus” ítélet 62-67. pontja és a C-118/17. számú „Dunai” ítélet 49. pontja). Tehát az egyértelműség, világosság hiánya, ami - mint a perbeli esetben - egy félrevezető tájékoztatásból adódhat, önmagában egyáltalán nem dönti el a tisztességtelenség kérdését, azt, hogy létrejött-e ezáltal a fogyasztó hátrányára a jogok és kötelezettségek egyensúlyában bekövetkező eltolódás [Ptk. 209. § (1) bekezdés], amit a bíróság beavatkozásával kellene kiegyenlíteni.

Az ítéletábra szerint ilyen beavatkozást igénylő helyzetbe a felperes nem került, mert a 346.080 forintban korlátozott, ráadásul a szerződés 18.3.3. pontjában biztosított egyoldalú módosítási joga révén a felperes által kezelhető kockázat nem minősül a felperes jogai és kötelezettségei

szempontjából az ő hátrányára kialakult helyzetnek, hiszen a deviza alapú kölcsönhöz kapcsolódó kedvezőbb kamatmérték ennek a mértékű kockázatnak a viselését ellensúlyozta és ha a felperes ezt sem kívánta viselni, akkor dönthetett úgy, hogy forintszerződésre változtatja át a szerződést. Ennél több lehetőséget számára nem lehetett biztosítani, hiszen a kölcsönt felvette, felhasználta, sőt vissza is fizette, így azt nem lehet kijelenteni, hogy sem a deviza alapú, sem pedig a forintkölcsönt nem választotta volna.

A fellebbezési eljárásban előterjesztett másodlagos kereset jogcíme eltér az elsőfokú eljárásban előterjesztett keresetétől, ennek ellenére a másodlagos jogcím vizsgálható volt, mert a Pp. alkalmazási körében a bíróság a kereset jogcíméhez nincs kötve, ha a feltárt tényállás alapján a kereset egyébként más jogcímen teljesíthető. Az EUB C-76/10. számú „Pohotovost” végzésének 49. pontjában foglalt értelmezés szerint a 93/13/EGK irányelv a maga egészében kötelező érvényű közrendi szabály rangjával bír, amit a bíróságoknak ex iure kell alkalmazni. A bíróságra hivatalánál fogva háruló jogszabály-alkalmazási kötelezettségből is az következik tehát, hogy a fogyasztó érdekében az Irányelv adta lehetőségek között a jogcímtől eltérő döntést lehetett hozni. Ugyanezt az értelmezést támasztja alá a bizottsági közlemény 5.2.2. pontja és az ott idézett C-497/13. számú Froukje Faber ítélet 38. pontja, miszerint ha a felek előadása alapján a tények rendelkezésre állnak, a bíróság feladata a szükséges jogi minősítés elvégzése és az Irányelv nem hivatalból, hanem ex iure alkalmazandó. Márpedig, ha az említett esetben a kereset külön kérelem nélkül is teljesíthető eltérő jogcímen, akkor a keresetváltogatásnak sincs akadálya. Adott esetben a felek egyező előadást tettek arra nézve, hogy a felperes ténylegesen 1.481.704 forintot fizetett az alperes számára árfolyam-különbözet címén. Szintén egyező a tényelőadásuk abban a tekintetben, hogy a felperes időközben a teljes tartozását kiegyenlítette és a szerződés alapján rendelkezésre áll az az adat is, hogy a szerződés szerint valójában 346.080 forintot kellett volna árfolyam-különbözet címén teljesíteni. Ekként meghatározható a két összeg különbsége, amit a szerződés alapján nem lehetett volna a felperestől teljesítés címén követelni, amely túlfizetés a felperes számára visszaszár.

A felperes a korlátozott kockázatszámítási metodikáját helyesen jelölte meg, azonban az általa meghatározott összeg számítási hibát tartalmaz, a túlfizetés helyes összege 1.135.624 forint, aminek a megfizetésére az ítélet tábla - az elsőfokú ítéletet a Pp. 253. § (2) bekezdése szerint megváltoztatva - az alperest kötelezte.

Az érdemi döntés megváltoztatására figyelemmel változtatta meg az ítélet tábla az elsőfokú ítélet perköltség viselésére vonatkozó rendelkezését és a felperes pernyerésére, valamint a fellebbezés eredményességére figyelemmel a Pp. 78. § (1) bekezdése alapján kötelezte az alperest a 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 3. § (2) bekezdés a) pontja és 4/A. §-a alapján megállapított ügyvédi munkadíjból, valamint a kereseti, illetve a fellebbezési illetékből álló első- és másodfokú perköltség megfizetésére. Az ítélet tábla észlelte, hogy a felperes az elsőfokú eljárásban a 836.596 forint pertárgyértékhez képest 14.200 forinttal kevesebb kereseti illetéket, a fellebbezési eljárásban pedig a felemelt keresetre figyelemmel 24.500 forinttal kevesebb fellebbezési illetéket fizetett meg, aminek a leletezés terhével való megfizetésére kötelezte.

Budapest, 2020. szeptember 10.

Dr. Czukorné dr. Farsang Judit s.k.
a tanács elnöke

. Matosek Edina s.k.. Benedek Szabolcs s.k.
előadó bíró

bíró

A kiadmány hitelül: